

Саша Јашин*

Српска православна епархија Темишварска**

ЕПИСКОП ТЕМИШВАРСКИ ПЕТАР ПЛЕМЕНИТИ ПЕТРОВИЋ (1786-1800)

Један од најобразованијих и најслободоумнијих личности Срба у Темишвару на прелому XVIII и XIX века био је темишварски епископ Петар племенити Петровић. Најпре горњокарловачки, арадски, па темишварски епископ, био је именован за администратора Карловачке митрополије после упокојења митрополита Мојсија Путника, а такође је био и један од кандидата за карловачког митрополита на Темишварском сабору 1790. године. Као једна од најученијих личности свога времена у Банату, био је одушевљени присталица јозефинистичких реформи, које ће применити у црквеном животу отварањем Темишварског богословског течаја 1800. године.

Кључне речи: Темишвар, епархија Темишварска, епископ, Петар Петровић.

Епископ Петар Племенити Петровић био је један од најобразованијих и најслободоумнијих Срба интелектуалаца свога времена. Недовољни подаци о животу овог епископа главни су узрок о непознавању већег дела његовог живота. Родом је био из Сремских Карловаца, где је његова породица била уведена у ред племства 1796. године (A 57 - Magyar Kancelláriai Levéltár - Libri regii - 60. kötet, стр. 233-237). Ако се узме у обзир да је у Карловцима упознао митрополита Павла Ненадовића и постао његов питомац, може се закључити да је главни део свога школовања провео у неком од универзитетских центара централне Европе. Имајући у виду начела свога живота и рада, може се закључити да је своје високо образовање стекао у Халеу. Колико је Петровић био напредан у знањима и био водећа личност Срба у Бечу, сликовито

---

* isidora_iasin@yahoo.com.

** Рад је написан у оквиру пројекта *Истраживање културе и историје Срба у Румунији* Центра за научна истраживања и културу Срба у Румунији при Савезу Срба у Румунији који финансира овај пројекат.

приказује председник Илирске дворске депутације, гроф Колер, који у једном писму царици Марији Терезији, од 28. новембра 1766. године, каже да је тада епископ горњокарловачки Петар *Петровић најодличнији по знању и спреми од свих чланова Синода* (Костић, 1935: 443).

Био је пострижњик манастира Раковца, а потом и архимандрит. Године 1774, архимандрит Петар био је предложен, заједно са архимандритом манастира Гомирја, Теофилом Алексићем, да буде изабран за горњокарловачког епископа. После хиротоније 1774. године, био је усталичен у Плашком 1775. године, а 1784. године, противно својој вољи, премештен на катедру арадских епископа. У Араду је остао две године, када је именован за темишварског епископа и овде остао до упокојења 1800. године. Године 1791. именован је у Бечу за референта за српска питања при Илирској дворској канцеларији. Када је 1792. укинута Илирска канцеларија, премештен је на исти положај при Угарској придворној канцеларији.

Чим је преузео управу епархије Горњокарловачке, удаљио је ранијег администратора Гавриловића, а за свог заменика именован је архимандрита Теофила Алексића. Ово именовање наишло је на протест аустријских власти због наводних веза са Русијом. Ускоро је Теофил Алексић премештен као клирик епархије Темишварске. Убрзо је заволео средину и народ, па је уложио велики напор да поправи затечено стање и живот цркве крене напред. У том правцу, донео је више наредби и одлука. Његово управљање Горњокарловачком епархијом пада у време *Регуламента* од 1770. године, који је ограничавао права митрополита и епископа са намером да одваја јерархију од народа. За његово време, донесен је такозвани *Нови регуламент*, гори од ранијег. Као епископ горњокарловачки, доживео је доношење и такозване *Деклараторије* из 1779, која није значила побољшање црквеног живота, већ сужавање привилегија и потчињавање цркве грађанској власти.

Владика Петар организирао је Епархијску конзисторију према Уредби од 1755. године. Није могао да се одупре новим законима, али је имао храбрости захтевати од власти стриктно поштовање преосталих права датих народу. Подржавао је народ да не клоне у оним тешким временима. Године 1771, барон Мартин Кнежевић изразио је жељу да оформи два батаљона од далматинских Срба. Како је у међувремену подељена Пољска, а пуне пределе Галиције и племићке поседе у тамишком Банату требало населити, аустријска администрација је темишварског епископа Викентија Јовановића Видака и горњокарловачког епископа Петра Петровића ангажовала како би утицали на Србе да се преселе у ове пределе. Петар Петровић је за то време рукополагао свештенике по Далмацији и постављао на упражњена места своје епархије. На предлог епископа Петра, било је свештеника попут Јове Угарковића и Тодора Скундића, који су се 1773. године, са

већином својих парохијана, преселили у Банат. На тај начин, епископ Петар је успоставио трајне везе са Банатом, што му је касније омогућило да наследи Викентија Јовановића Видака на престо темишварских архијереја (Јачов, 1980: 99).

У току припрема за представку пред аустријским царем о проблемима са којима се суочавао српски народ, 9. априла 1790. године, епископ Петар је у Сремским Карловцима учествовао на ужој конференцији којом је председавао карловачки митрополит Мојсије Путник. Том приликом закључено је да једино инартикулисање српских привилегија у законодавство Угарске може представљати гарант очувања права вероисповести за православне Србе и Румуне који живе на територији угарског краљевства. На овом ужем саветовању, одлучено је да, преко Будима, у Беч пође митрополит Путник. Са њим је пошао епископ Петар Петровић, будимски Стефан Стратимировић, вршачки Шакабента, бачки Јован Јовановић и арадски Павле Авакумовић. Митрополит је продужио даље пут према Бечу у пратњи будимског и вршачког епископа, а Петра Петровића оставио у Будиму да прегледа представку Јована Мушкатиновића, који већ беше израдио *Корпус постулатов*, којег би представили угарској Дијети (Гавриловић, 2005: 56, 75).

Петар Петровић је приговарао Мушкатиновићу да су обе представке део личног мишљења и да треба тражити повољно мишљење народа преко народних првака. Такође, заступао је мишљење да је *реинкорпорација* са Мађарском неприхватљива за највећи део народа, те је, према томе, заједно са генералом Павлом Папилом и Арсенијем Сечујцем, предложио митрополиту да се проблем инартикулације предложи Бечком двору, који треба да дозволи отварање Народног сабора и који би о том питању поднео јасне представке цару на одобрење. Може се сматрати да је, од овога тренутка, епископ Петар имао значајну улогу у организовању будућег Темишварског сабора.

Петровић је отпутовао у Беч и већ 10. јуна 1790. године је, заједно са митрополитом Путником и епископом Стратимировићем, посетио царицу, коју је је у име српске делегације поздравио на француском језику и захвалио на заштити интереса православних народа који живе у монархију (Гавриловић, 2005: 88).

Српска депутација у Бечу, у чијем је саставу био и епископ Петровић, активно учествује у преговорима око односа Угарске дијете према православном свештенству и позива на учешће у радовима Дијете. Тако је Петровић, у више наврата, посећивао Државну канцеларију у Бечу, одакле је, од свога некадашњег канцелара Рајта, сазнао да је Бечки двор и те како заинтересован за питање православног народа који живи на територији монархије, а који је, по неким проценама, тада бројао око 3.000.000 душа. Дана 20. јуна 1790. године епископ Петровић је, у пратњи

митрополита Путника, отпутовао до краљевог саветника Пасторија, коме су се захвалили на позиву да учествују на Угарском сабору, али је Петровић и даље остао при своме мишљењу: да је требало најпре сазвати Народни сабор, па тек онда са закључцима Сабора отићи и представити их Угарској дијети. Преовладало је мишљење такозваних *националиста*, на чијем је челу био епископ Петровић: да се од цара тражи дозвола за сазивање сопственог Народног сабора. Тако су већ 22. јуна митрополит и епископи поново отишли у аудијенцију код цара Леополда и добили дозволу за сазивање Народног сабора у Темишвару. У Будим су се вратили епископи Стратимировић, Јовановић и Шакабента, а као српска депутација, на Бечком двору остали су митрополит Путник, епископ Петровић, Стеван Монастерлија и Јован Николић, који су се поново жалили Ратном савету о злостављањима и непрекидном излагању католичке православног становништва од стране римокатоличке цркве. Нажалост, митрополит није доживео да види даљи исход његовог посланства, јер је већ 9. јула 1790. године умро. Епископи су, заједно са Стеваном Монастирлијом и Јованом Авакумовићем, упутили Угарској дворској канцеларији молбу за благонаклоност и препоруку код владара за именовање администратора Карловачке митрополије до избора новог митрополита (Гавриловић, 2005: 101).

Упокојењем митрополита Путника, интересовање за присуство Срба на раду Угарске дијете знатно је опало, те је интересовање за сопствени Сабор бивало све актуелније, што је, у великој мери, истакло личност епископа Петра Петровића.

Петровић је на Бечком двору уживао велики углед, а поврх тога, као човек особитих способности за руковођење митрополијом, гроф Палфи и генерал фон Тигет предложили су Петровића за администратора Карловачке митрополије, што је и потврђено Царским декретом 12. јула 1790. године. Већ 17. јула, Петровић је обавестио све епископе Карловачке митрополије да предузму потребне кораке за сазивање депутираца Народног сабора, док је он са царским комесаром, генералом Шмитфелдом, требало да предузме потребне кораке у организовању рада Сабора. Како је обај Сабор изненада требало да прерасте и у изборни, Петровић је замолио цара да на њега буду позвани са правом гласа епископи из Ердеља и Буковине, као и генерали Сечујац, Папила и Давидовић. Петровић и будимски епископ Стратимировић сложили су се да на Сабору буде позван и племићки сталез. На само отварање Сабора 1. септембра 1790. године, епископ Петар Петровић поздравио је комесара Шмитфелда и присутне и пожелео благословен рад Сабора. Другог дана Сабора, епископ Петровић отворио је седницу пригодном беседом, у којој се захвалио Двору на поверењу које је исказао српском народу, дарујући му привилегије које су, иначе, постале подлога свих захтева српског народа. Петровић је заступао струју која је видела Бечки двор као

гаранцију поштовања привилегија и Сабору дала изузетан значај, јер су очи тадашње Европе будно гледале у исходиште тог Сабора. Нажалост, Петровић је већ од првог дана заседања увидео стварање групе која је бранила своја приватна добра. Зато је он и позвао присутне да своје лично добро потчине општем добру и окрену се Бечком двору, а интересе српског народа усредсреде са интересом империје.

Током десете саборске седнице, Петар Петровић је посебно водио бригу о нижем црквеном клиру. Тако је издејствовао да се свештеницима, осим уобичајених убирања, исплати из црквене касе по 200 форинти годишње. Уједно, он је увидео да је за оспособљавање свештеничких и учитељских кадрова потребна посебна брига, зато је и препоручио да се отвори богословска школа, мисао која ће касније прерасти у чувену Карловачку богословију, а у Темишвару, за потребе Темишварске епархије, прерасти у Богословски течај 1800. године. У ту сврху, издвојено је из митрополитске касе 6.000 форинти за отварање будућег богословског училишта. Петар Петровић је, уједно, увидео колико је школовање будућег свештеничког и учитељског кадра прекопотребно у духу јозефинистичких реформи, сматрајући добрим примером да, на Петнаестој саборској седници, позове историчара Јована Рајића и пред Сабором и царским комесаром, генералом Шмитфелдом, јавно награди Рајића за *превод месечних предика с руског на србскиј* (Адамовић, 1902: 139; Гавриловић, 2005: 186).

Једна од главних тачака коју су посланици са нестрпљењем чекали био је избор новог митрополита. Епископ Петар Петровић био је предложен, заједно са епископима Јосифом Јовановићем Шакабентом и Стефаном Стратимировићем, да буде изабран за карловачког митрополита. Иако је епископ Петар уживао поверење аустријског двора и већ дуже време обављао дужност администратора Карловачке митрополије, већ на првом гласању, 28. октобра 1790. године, будимски епископ Стефан Стратимировић добио је 54 гласа, епископ Петар Петровић 29¹, а Јосиф Јовановић Шакабента 12 гласова. Пошто је царски

---

¹ У својој представци Сабору, генерал Шмитфелд препоручио је да се бира човек поштен, учен и искусан у догматским проблемима, да је извесно време провео у вођењу послова, скромног држања. Са осећањем добротности према невољницима, образованог разума, да је више година провео у духовном звању, доказавши верност према цркви и владарској породици. Све је то указивало на личност темишварског епископа Петра Петровића. То је још више поткрепило и мишљење генерала Папиле, који је Петровића окарактерисао као ученог човека и добро познату личност Двору, као и то да га његово искуство кредитира да буде изабран за будућег карловачког митрополита. За епископа Петра гласали су генерал Павле Паила, мајор конте Јефта Љубибратић, капетан Кокановић и неки од нижих официра, племић Лазар Чарнојевић од Маче и Малог Оросина, Наум Моска од Иванде, Јован Николић од Рудне, Димитрије Путник од

изасланик на Сабору, барон Јохан Шмидфелд, упозорио да, уколико се не дође до једногласног избора за митрополита, цар ће именовати свога кандидата за новог карловачког митрополита, приступило се новом избору 29. октобра 1790. године. Како су присталице Јосифа Јовановића Шакабенте своје гласове дале у корист Стефана Стратимировића, епископ Петар Петровић предложио је својим присталицама да гласају једногласно за Стратимировића². Овај став епископа Петровића примљен је веома позитивно, наглашавајући да је за опште добро поступао овако како би се народ сложио у *једногласију*. У томе се усагласио и комесар Шмитфелд, који је, у име Двора, захвалио Петровићу на *великодушности* и, честитајући Стратимировићу на избору, ипак нагласио да би Петровић био бољи избор за српски род. Петровићево држање на Сабору сматрано је *дворским мигом* епископу темишварском: да се не дође до инартикулације и сагласја Срба и Мађара, што би се донекле косило са интересима Бечког двора. Са друге стране, не смемо губити из вида да је Петровић, рационалиста и истакнути поборник идеја јозефинизма, а уједно и симпатизер идеја Француске револуције, имао много шире виђење према будућности српског народа. Иако је митрополитски престо изгубио у корист будимског епископа Стефана Стратимировића, Петар Петровић није остао анонимни епископ Карловачке митрополије и православног народа. Приликом отварања Илирске дворске канцеларије 1790. године, која је при Бечком двору требало да решава сва питања православног народа, епископ Петар Петровић био је именован за главног референта, где је показао несебично залагање, необичну административну способност и активност (Грујић, 1939: 17-18). Исте способности препоручиле су епископа Петровића да, и после укидања ове канцеларије 3. јула 1792. године, буде придодат као референт Угарске дворске канцеларије (Гавриловић, 2005: 303).

Доласком на престо темишварских епископа, интелектуални слој Срба у Банату добио је једног изразитог представника. Епископ Петар Петровић водио је бригу о духовном животу свих православних у Банату, као носилац титуларног епископа *темишварског, липовског и прочиx диштриктoв тамишикагo Баната*. Био је једна од најпознатијих личности свога времена. Често је сарађивао са Доситејем Обрадовићем, а био је

Кулпина, Павле от Цветковић, Јован от Авакумовићм Живан Ђуричко од Модоша и прочи темишварски депутирци.

² Митрополитски архив, број 153 из 1790. године; уп.: М. Грбић, *Карловачко владичанство*, III, стр. 172; *Протокол Темишварског сабора у митрополитском народно-црквеном архиву у Ср. Карловцима*, број 153 из 1790; Записник Темишварског сабора, објавио Ђ. Вукићевић: *Конгреси овостраних Срба* (Летопис Матице српске, књига 106, из 1862. године); *Архив за историју срп. прав. Карловачке митрополије 1914*, стр. 1-52; *Автобиографија Саве Текелије* (Летопис Матице српске, књига 119, 120).

упознат и са делима истакнутог рационалисте и филозофа Волтера и његових присталица: Захарија Орфелина, Павла Соларића, Јоакима Вујића, Вида Дошеновића и других. Са овим либералним, рационалистичким и толерантним идејама, често је сарађивао, и са истакнутим Савом Текелијом, генералом Симеоном Наранџићем Зорићем и другима. Мањи број више јерархије, на челу са епископом бачким Јованом Јовановићем и темишварским Петром Петровићем, као и највећим бројем Срба школованих на Западу, био је одушевљен идејама рационализма и њиховом применом у Аустрији у области друштвеног, привредног и културно-просветног живота. Идејама јозефинизма одушевљавала се млада, обогаћена и просвећена грађанска класа, коју су највише сачињавали трговци и занатлије. Присталице јозефинизма у нашем народу називале су се националистима и патриотама. Темишварском кругу, свакако, припада слободоумни епископ Петар Петровић, чија је библиотека, највећа после Орфелинове, обухватала најистакнутије мислиоце европског просветитељства. Снажно је био под утицајем рационалисте Пјера Бела. Бавио се филозофијом, а 1794. године дао дозволу да се може објавити дело Самуела Клајна *Разсужденија о постав православној цркви*. Дела француских, енглеских, немачких и античких писаца у библиотеци Петра Петровића говоре о оној ширини коју просветитељство доноси међу народима на Балкану, као и о утицају француске просветитељске мисли, која је спојила просветитељске напоре Срба, стављајући век просвећености и српски преображај у шири контекст балканских студија. Петар Петровић био је један од првих просветитеља који се интересовао за словеначку књижевност и историју. У библиотеци је имао познату Линхартову „Историју Крањске“ и то, како изгледа, оба њена дела, са чудном назнаком пописивача да је публикована у Љубљани 1770. године. Да је епископ Петар Петровић био један од најугледнијих и најученијих Срба свога времена, сведочи и његов познаник Алексије Везилић, који је извесно време био директор српских школа у Великоараџдинском округу. У *Описанију ревностних знатних мужеј от рода сербскога*, којег је овај штампао 1788. године, посветио је неколико стихова епископу у којима вели: *Петровичу Петре смирено мудре/ Твоја јест пишча књиг глук чтеније, / Право Утјешеније/ Епископе пространа Темишвара равна/ Кротостију паству на пут наставлаеш/ Наукоју питаеш.*

Годину дана касније, о свестраној личности епископа Петра огласио се и Никола Стаматовић, који у делу *Славеносербском роду и обшчеству* говори о поштовању и огледу којег је Петровић уживао не само међу Србима него и међу Хрватима и Мађарима. У спеву Петровића назива га равним по достојанству и мисији апостола Павлу. Да је заиста Петровић био просветитељ свога времена, сведочи Стаматовић, незивајући га великим светилником, чије лице међу Србима *сија како*

солнце, а свака је његова реч *мудростију исполнена*³. Као један од најистакнутијих Срба у Банату, који је добра просвећености схватио као подстрек за напредак науке и секуларизоване мисли, подржавајући толеранцију, рационалност и отворени ум, а уједно захваћен идејама Француске револуције, епископ Петар је у својим философским схватањима био присталица француског енциклопедизма. Преко дела француских филозофа Дидроа и Даламбера, упознао је дела славног филозофа – скептика Пјера Бејла. Слободоумни ставови овог филозофа трајно су се укоренили у размишљању и делању овог епископа, који је у свему остао веран своје епископској позиви. Иако је у својим ставовима понекад био опречног мишљења са тадашњим српским слојем, који су му, устима племића Сервицког, на Темишварском сабору 1790. године оспоравали чистоту православног учења, ипак чињенице говоре да је он, у својој личности, умео спретно да помири узбуркану душу француског револуционара и човека просвећености са достојанством епископа.

По његовом упокојењу, 4. јануара 1801. године, комисија коју је предводио архимандрит гргетешки Петар, племенити Видак, пописали су библиотеку епископа Петра⁴. За разлику од званичне епархијске библиотеке, библиотека епископа Петра бројала је 108 француских дела у 348 књига, 10 енглеских дела у 29 књига, 125 немачких дела у 377 књига, 35 руских дела у 96 књига, 71 латинско дело у 92 књиге и 39 славеносрпских дела у 68 књига, дакле, свега 389 дела у 910 књига (Костић, 1935: 455). Судбину своје библиотеке епископ Петар је покушао да осигура још за живота. Тако је у своје тестаменту од 23. децембра 1801. године назначио да се половина књига има уступити архимандриту манастира Светог Ђорђа, Павлу Кенгелцу, којег је стално подржавао и

³ „Петровича свагда славна/ Хвалит буду заслужена/ Величај се о Верховни/ Апостолу Петру равни/ Многолетни наш владико/ Всегда здравствуй Сербска Дико/ Заслуге тја нам почтена/ И всим творјат нам возљублена/ Добро познах твоје дело/ Ти за Србле гинеш зјело/ Тајни јеси ти совјетник/ и велики наш Свјетилник/ Свуда славу Твоје лице/ јербо сијаш како солнце/ Словеса ти баи умилна/ Мудростију исполнена/ Свако Ти је слово слатко/ из усте течет весма лако/ Ти свакоме совјет дајеш/ и на добро наставлаеш/ Чест ти дају сви Маџари/ Виду серског сина дари/ Који теби сут природни/ начелниче наш угодни/ и Хорватска тебе хвали/ имја Твоје Банат слави/ Прочи Србли почитајут/ и поклон ти сви одајут/ Ти за Србле даде труда/ и на то си готов свагда/ Зато тебе сини Србски/ хвлит буду на всја вјеки“ (Стаматовић Н. Србском роду, 1789, стр. 4-6).

⁴ „Inventarium über die nach dem Absterben des hochwürdigen Herren Peter V. Petrovits griechisch nicht unirten Temesvarer Boschofs, Excellenz hinterliebeneden Bibliotheque aus französischen, deutschen, lateinischen, russischem und illyrischen, wie auch enghlischen Büchern bestehend Temeswar den 8 februar 1801“ (Костић, 1935: 455).

стављао под своју заштиту⁵. У тестаменту Петровић изричито говори да је у оскудици са новцем, али да највећим богатством сматра своју библиотеку, те је, према томе, и поклања запаженом природњаку и мислиоцу Кенгелцу. Која је даља судбина ове библиотеке била, може се претпоставити. Део је остао у библиотеци епархије Темишварске, али је веома тешко установити које се књиге, из некадашње библиотеке епископа Петровића, данас налазе у збирци библиотеке епархије Темишварске. Запажају се целокупна дела Волтера, Жан Жака Русоа, Монтескјеа, Мармонтела, Далмабера, Рејнара и Бела, као и дела руских научника: Нордетова, Потемкина, Теофана Прокоповича и других.

Једно од последњих остварења епископа Петра Петровића јесте отварање Богословског течаја 1800. године. Позадина отварања овог течаја јесте интелектуално стање свештенства Темишварске епархије, које је у датом моменту окупљало како српске, тако и румунске свештенике. Епископ Петровић био је намеран да уздигне интелектуални ниво свог подређеног свештенства. Намера није лежала само у филозофским и политичким схватањима племенитог епископа, него је замисао била да се само са ученим свештеницима најпре може одолети сталној жељи католичења. Руковођење овим течајем препустио је архимандриту Павлу Кенгелцу, који је одржао предавања на српском језику за српске свештенике, а за румунске свештенике на румунском језику предавања је одржао Михајло Мартиновић Рошу. Упокојио се 23. децембра 1800. године и сахрањен у крипти темишварске Саборне цркве⁶.

Литература

- Адамовић, 1902: Јован Адамовић, *Привилегије српског народа у Угарској и рад Благовештенског сабора*, Загреб.
- Вукићевић, 1862: Ђ. Вукићевић: *Конгреси овостраних Срба*, Летопис Матице Српске, књига 106.
- Гавриловић, 2005: Владан Гавриловић, *Темишварски сабор и илирска дворска канцеларија (1790-1792)*, Нови Сад.
- Грбић, 1891: Манојло, Грбић, *Карловачко владичанство*, III Сремски Карловци, 1891.

---

⁵ „Volo, ut una medietas Bibliothecae meae proferenter dno Abbati Paulo kengyelaz cedat, quia idem miki constanter fidelia, et utilia servitia usque ad mortem prositit, ego vero, pro huic et nunc, propter subversantem pecuniae deffectum eundem condecener remunerari nequeo, et ideo secundum voluntatem et bene placitum ipsissimo libros quos vult, pro se delegit ut cum pleno iure proprietatis praedictum Bibliothecae meae medietatem retineat” (Костић, 1935: 455).

⁶ Архив српске православне епархије Темишварске.

- Јачов, 1980: Марко Јачов, *Одсељавање Срба из Далмације 1771-1774. године*, Историјски часопис бр. 27/1980: 95-110.
- Костић, 1935: Мита Костић, *Темнишварски епископ Петар Петровић по књигама његове библиотеке*, Нови Сад: Гласник историјског друштва у Новом Саду, св. 22, Нови Сад, стр. 452-464.

Извори

- Протокол Темнишварског сабора у митрополитском народно-црквеном архиву у Ср. Карловцима*, број 153 из 1790;
- Записник Темнишварског сабора* (објавио Ђ. Вукићевић: *Конгреси оностраних Срба*, Летопис Матице Српске, књига 106 од 1862. године;
- Архив за историју срп. прав. Карловачке митрополије 1914*, стр. 1-52;
- Автобиографија Саве Текелије*, Летопис Матице Српске, књига 119, 120.

Sasa Jasin

THE NOBLE PETAR PETROVICI BISCHOP OF TIMISOARA (1786-1800)

(Summary)

One of the most educated serbian personality in Timisoara at the turn of the XVIII and XIX century was the Bishop od Timisoara noble Petar Petrovic. First bishop od Gornokarlovac, than Arad and finaly Timisoara, was appointed as administrator of Karlovac mitropolit after the death of Metropolitan Moisie Putnik, and also was one of the candidates for the Karlovac Metropolitan of Timisoara Parliament in 1790. As one of the most learned of his day in Banat was enthusiastic supporters Josephinism forf ecclesial life opening theological course on Timisoara in 1800.

Key words: Timisoara, Eparchy of Timisoara, bishop, Petar Petrovic.